

Norges Høyesterett - HR-2009-2191-A - Rt-2009-1485

Instans	Norges Høyesterett - Dom.
Dato	2009-11-20
Publisert	HR-2009-2191-A - Rt-2009-1485
Stikkord	Trygderett. Yrkesskade.
Sammendrag	Saken gjaldt om reaktiv artritt som følge av matforgiftning under en tjenestereise i utlandet var yrkesskade eller likestilt yrkessykdom. Høyesterett fant at folketrygdloven § 13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum om arbeidsulykke ikke fikk anvendelse fordi det manglet et ulykkesmoment. Høyesteretts flertall kom imidlertid til at det var grunnlag for å anse smittepåføringen med påfølgende reaktive artritt som en yrkessykdom likestilt med yrkesskade. Smitte pådratt i geografiske områder med særskilt sykdoms- eller smittefare var omfattet av folketrygdloven § 13-4, jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2. Dissens 3-2.
Saksgang	Trygderetten TRR-2007-2525 - Agder lagmannsrett LA-2008-143928 - Høyesterett HR-2009-2191-A, (sak nr. 2009/880), sivil sak, anke over dom.
Parter	A (advokat Tore Lerheim - til prøve) mot Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet (Regjeringsadvokaten v/advokat Kaare Andreas Shetelig).
Forfatter	Øie, Webster, Bårdsen, Dissens: Utgård, Tjomsland.

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder krav om å få godkjent reaktiv artritt som følge av matforgiftning - pådratt på tjenestereise i utlandet - som yrkesskade eller likestilt yrkessykdom, jf. folketrygdloven kapittel 13.
- (2) A har vært ansatt som utviklingsingeniør i X Technology AS siden 1995. I desember 2003 var han på pålagt tjenestereise i Saudi-Arabia og De Forente Arabiske Emirater. Da han 5. desember spiste lunsj på et hotell i Damman, ble han matforgiftet. Kort tid senere fikk han leddsmerter. Leddplagene har vedvart, og A har fått diagnosen reaktiv artritt.
- (3) Sykdommen ble meldt som yrkesskade. Trygdekontoret avsto ved vedtak 14. april 2005 å godkjenne matforgiftningen med de senere leddplagene som yrkesskade eller yrkessykdom likestilt med yrkesskade. Etter klage er vedtaket 12. april 2007 stadfestet av NAV Klage og anke Øst.
- (4) A anket NAVs vedtak inn for Trygderetten, som ved kjennelse 14. mars 2008 (TRR-2007-2525) stadfestet vedtaket. Trygderetten la til grunn at smitte påført ved matforgiftning ikke kan anses som en arbeidsulykke og dermed ikke kan godkjennes som yrkesskade etter folketrygdloven § 13-3. Heller ikke § 13-4, jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2 kunne etter Trygderettens syn komme til anvendelse. Det aktuelle alternativet i forskriften - «ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare» - måtte etter Trygderettens syn tolkes slik at det bare omfatter arbeid i særskilt smitteutsatte arbeidsmiljøer, og ikke arbeid i geografiske områder med særlig smittefare.
- (5) A tok ut stevning for Agder lagmannsrett, som 23. mars 2009 avsa dom med slik domsslutning:
 - «1. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet frifinnes.
 2. Saksomkostninger ilegges ikke.»
- (6) En samlet lagmannsrett fant at matforgiftningen ikke kunne betraktes som en arbeidsulykke, jf. § 13-3 andre ledd første punktum. Flertallet mente videre, som Trygderetten, at det ikke forelå yrkessykdom likestilt med yrkesskade, jf. folketrygdloven § 13-4 med forskrift og sluttet seg til Trygderettens tolkning av yrkessykdomsforskriften. En dommer fant at det forelå yrkessykdom likestilt med yrkesskade.
- (7) A har anket dommen. Anken gjelder lovtolkningen. Saken står i det alt vesentlige i samme stilling for Høyesterett som for lagmannsretten.
- (8) Den ankende part - A - har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (9) Matforgiftningen med den påfølgende reaktive artritt må godkjennes som yrkesskade etter folketrygdloven § 13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum. Inntak av infisert mat må anses som en arbeidsulykke i lovens forstand; matforgiftning er en «plutselig eller uventet ytre hending». Det er ikke holdepunkter i forarbeidene til folketrygdloven for at lovgiverne har ment å utelukke at smitte kan skje ved arbeidsulykke. Tvert imot underbygger forarbeidene at terskelen ikke er spesielt høy for å godta at det foreligger en arbeidsulykke når de øvrige vilkår for å tilstå yrkesskadedekning er oppfylt. Uttalelser i eldre forarbeider som staten viser til, kan ikke tillegges særlig vekt - regelverket har vært i utvikling og samfunnsforholdene er vesentlig endret siden de aktuelle uttalelser ble avgitt i 1910. To avgjørelser av Trygderetten - kjennelser av 8. mai 1991 og 9. februar 2007 - viser at det i konkrete tilfeller gir rimelige resultater å anse smitteoverføring for å ha skjedd ved en arbeidsulykke. Det er ikke noe prinsipielt i veien for at smittetilfellene omfattes av § 13-3 selv om de også faller inn under § 13-4 om yrkessykdommer.
- (10) Partene er enige om at de øvrige vilkår for å tilkjenne yrkesskadedekning etter § 13-3 er oppfylt.
- (11) Et alternativt grunnlag for yrkesskadedekning er folketrygdloven § 13-4, jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2. Sykdommen skyldes smitte under «annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare». Etter As syn omfatter dette alternativet også smitte som er pådratt i geografiske områder med særlig høy sykdoms- eller smittefare. Ordlyden åpner for en slik tolkning, og det er ikke holdepunkter i forarbeidene til forskriften, rundskriv eller trygderettspraksis for at bestemmelsen er begrenset til å gjelde sykdom forårsaket av smitte som naturlig hører til arbeidsplassens smittefare, slik staten hevder. Reelle hensyn tilsier at også smitte pådratt i geografiske områder med særlig høy sykdoms- eller smittefare omfattes.
- (12) Også etter dette grunnlag er partene enige om at de øvrige vilkår for yrkesskadedekning er oppfylt.
- (13) A har lagt ned slik påstand:
 - «1. Trygderetten sin orskurd av 14. mars 2008 i sak 07/2525 er ugyldig.
 2. Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet vert dømt til å betale saksomkostnadene for

lagmannsretten og Høgsterett.»

- (14) Ankemotparten - *staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet* - har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (15) Inntak av et ordinært måltid - og smitte i sin alminnelighet - mangler et ulykkesmoment og kan derfor ikke være en arbeidsulykke i lovens forstand, jf. folketrygdloven § 13-3. At sykdom inntreffer plutselig og uventet, er ikke tilstrekkelig. Da lovgiverne innførte ordningen med at visse bedriftssykdommer kunne likestilles med yrkesskader, ble det forutsatt at alminnelige, smittsomme sykdommer ikke pådras gjennom ulykke, jf. Ot.prp.nr.4 (1910) side 13 til 14. Rettstilstanden er på dette punkt videreført i dagens lovgivning, slik at uttalelsene i de gamle forarbeidene fortsatt er relevante. Den detaljerte reguleringen i yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H av hvilke sykdommer som likestilles med yrkesskade, underbygger også at pådragelse av smitte i seg selv ikke kan anses for å være en arbeidsulykke. Det samme gjør praksis fra Trygderetten og reelle hensyn.
- (16) Folketrygdloven § 13-4, jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2 gjelder bare sykdom forårsaket av smitte som naturlig hører til arbeidsplassens smittefare. Alternativet «annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare» må leses i lys av at paragrafen ellers regner opp typer av arbeidsplasser. Forhistorien til forskriftsbestemmelsen må også tillegges vekt. Alternativet kom inn i forskriften for at enkelte yrkesgrupper som blir smittet med HIV/AIDS, skal være yrkesskadedekket selv om de ikke arbeider spesielt med syke mennesker, for eksempel fengselsbetjenter og politifolk. Foredraget til statsråd og et etterfølgende rundskriv viser at smittebestemmelsen i praksis er begrenset til slike arbeidsplasser med særskilt risiko for smitte. Også Trygderetten har i sin praksis avgrenset bestemmelsen på denne måte. Reelle hensyn taler imot at smitte pådratt i landområder med særskilt smittefare skal omfattes. En slik forståelse vil skape avgrensingsproblemer, og det er heller ikke rettferdig å legge vekt på hvor i verden man blir smittet.
- (17) Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet har lagt ned slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
 2. Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett.»
- (18) **Mitt syn på saken**
- (19) Den ankende part har anført to alternative grunnlag for yrkesskadedekning. Jeg ser først på spørsmålet om folketrygdloven § 13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum kommer til anvendelse. Bestemmelsen lyder slik:
- «Med yrkesskade menes en personskade, en sykdom eller et dødsfall som skyldes en arbeidsulykke som skjer mens medlemmet er yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.
- Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. ...»
- (20) Definisjonen i andre ledd sto ikke i den tidligere folketrygdloven, men innebærer ingen realitetsendring, se Ot.prp.nr.29 (1995-1996) side 130.
- (21) Formuleringen «en plutselig eller uventet ytre hending» må leses i lys av vilkåret om at det må foreligge en «arbeidsulykke». Det er etter alternativet i andre ledd første punktum følgelig ikke tilstrekkelig at skade, sykdom eller død skjer ved en hvilken som helst plutselig eller uventet ytre hending; hendingen må være ulykkesartet - den må innebære et ulykkesmoment, se også Kjørstad (red.), Folketrygdloven med kommentarer side 593.
- (22) Sykdommen i den foreliggende sak - reaktiv artritt - skyldes smitte som den ankende part ble påført etter å ha spist infisert mat. Slik smitte vil - som annen smitte - normalt være forårsaket av en ytre hending som har inntrådt plutselig og uventet. Men påføring av smitte mangler vanligvis det ulykkesmoment som særpreger en arbeidsulykke. Dette taler for at smittetilfellene i sin alminnelighet ikke omfattes av § 13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum.
- (23) Jeg kan ikke se at det foreligger rettskildemateriale som peker i motsatt retning. Tvert imot tilsier sammenhengen med § 13-4 med forskrift, som har egne detaljert utformede regler om smitte, at påføring av smitte vanligvis ikke omfattes av § 13-3. I Trygderettens praksis er det en overvekt av avgjørelser hvor det eksplisitt eller implisitt er lagt til grunn at påføring av smitte ikke oppfyller lovens krav til arbeidsulykke.
- (24) Jeg understreker at smittetilfeller unntaksvis vil kunne omfattes av reglene om arbeidsulykke dersom påføringen av smitte skyldes en ulykkesartet hendelse, for eksempel et sprøytestikk. Imidlertid

foreligger det ikke et slikt ulykkesmoment i den foreliggende sak.

- (25) Trygderetten har følgelig ikke tolket loven feil når den har funnet at påføringen av smitte ikke har skjedd ved en arbeidsulykke.
- (26) Spørsmålet er etter dette om det er grunnlag for å anse påføringen av smitte med den påfølgende reaktive artritt som yrkessykdom likestilt med yrkesskade. Folketrygdloven § 13-4 første ledd lyder slik:
- «Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade. Departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer som skal likestilles med yrkesskade.»
- (27) Nærmere regler er gitt ved forskrift 11. mars 1997 nr. 220 om yrkessykdommer, klimasykdommer og epidemiske sykdommer som skal likestilles med yrkesskade. Forskriften § 1 har overskriften «Yrkessykdommer som skal likestilles med yrkesskade». Bokstav H nr. 2 i paragrafen lyder slik:
- «Sykdommer som skyldes smitte
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o. l eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
- ..
- h) andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadde har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
- ...»
- (28) Det er ubestridt at den ankende part på grunn av smittsom sykdom har fått slike komplikasjoner som er nevnt i nr. 2 bokstav h; spørsmålet er om vilkårene i innledningen til nr. 2 er oppfylt. A hører ikke til de yrkesgrupper som er nevnt i første halvdel av innledningen. Det springende punkt er om alternativet «ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare» er oppfylt. Staten hevder at bare sykdom som er forårsaket av smitte som naturlig hører til arbeidsplassens smittefare, faller inn under dette alternativet. A gjør gjeldende at også smitte som er påført på tjenestereise til land med høy smittefare, omfattes.
- (29) Når den aktuelle formuleringen leses isolert, tilsier en naturlig språklig forståelse etter mitt syn at arbeid som foregår i geografiske områder med særskilt sykdoms- og smittefare, omfattes. «Miljøer» er et temmelig generelt og vidtgående begrep, som det språklig sett ikke er naturlig å begrense til arbeid på bestemte arbeidsplasser. Fokuseringen på typer av arbeidsplasser i første del av nr. 2 - og også ellers i bokstav H - tyder på at det særlig er smitte som naturlig hører hjemme på den trygdedes arbeidsplass, forskriften tar sikte på å regulere. Men etter mitt syn innebærer ikke dette uten videre at arbeid i geografiske områder må falle utenfor bestemmelsen. Det dreier seg om utpreget rettighetslovgivning. En bør da utvise forsiktighet med innskrenkende tolkning uten klare holdepunkter i andre rettskilder.
- (30) Staten har anført at forskriftens forhistorie taler for at bare særlig smitte på den trygdedes arbeidsplass omfattes.
- (31) Jeg bemerker at nr. 2 opprinnelig bare rettet seg mot særlige yrker hvor man kommer i kontakt med syke personer. Tillegget om miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare ble tatt inn i den dagjeldende forskriften i 1988 for å inkludere andre yrkesgrupper enn ansatte i helse- og omsorgsykker, som gjennom sitt arbeid kan komme i kontakt med personer som har HIV/AIDS - for eksempel fengselsbetjenter og politifolk. Dette kommer til uttrykk både i foredraget til den kongelige resolusjonen (statsrådssak nr. 110 3. juni 1988) og i rundskriv (R13-p13-04).
- (32) Smitte pådratt i geografiske områder med økt smittefare synes ikke å være viet særskilt oppmerksomhet verken i foredraget eller i rundskrivet. Jeg kan imidlertid ikke se at det er uttalelser i disse kildene som direkte utelukker at også slik smitte kan omfattes. Tvert imot heter det i foredraget side 5:

«Landsorganisasjonen har uttalt at alle som blir smittet i sitt arbeid, må omfattes av bestemmelsen - ikke avgrensning til virksomhet i miljøer med sykdoms- eller smittefare.

Rikstrygdeverket har til dette anført at forskriftene tradisjonelt har vært avgrenset til å omfatte visse personellgrupper, arbeidsaktiviteter eller arbeidssteder med særlig risiko for

smitte. En har lagt vekt på å dekke medisinsk personell og ikke på arbeidstakere generelt. Skal alle som blir smittet i sitt arbeid være dekket, vil dokumentasjons- og bevisproblemene bli store. Ved endring av forskriftene om yrkessykdommer av 6. februar 1987 ble det under del III bestemt at dersom vilkårene ellers er oppfylt, skal en sykdom godkjennes som yrkessykdom med mindre det foreligger annen sykdom eller påvirkning som gir et mer nærliggende eller sannsynlig grunnlag for de aktuelle symptomer. Det er her forutsatt at risikoen for å bli påført den aktuelle lidelse på arbeidsplassen er større enn for befolkningen ellers.

Departementet finner ikke å kunne gå inn for at alle som blir smittet i sitt arbeid, skal være yrkesskadedekket. Dersom det ikke er større sjanse for å bli smittet på arbeidsplassen enn ellers, bør det legges annen årsaksvurdering til grunn enn ved særlig utsatte og listeførte yrker. Dette foreslås markert i forskriftene ved at ordet 'særskilt' tas inn.»

- (33) Sitatet viser at et overordnet formål med den formulering som ble valgt, var å sikre at bare personer som i sitt arbeid har større risiko for å bli smittet enn befolkningen ellers, omfattes av § 1 bokstav H nr. 2. Hvilke arbeidsoppgaver personen har, synes å ha vært mer underordnet. Man har riktignok først og fremst hatt personer som arbeider på bestemte arbeidsplasser i tankene, men foredraget gir etter mitt syn samlet sett ingen sterke holdepunkter for å begrense bestemmelsen til utelukkende å gjelde slike persongrupper. Personer som er på tjenestereise i land med særskilt risiko for sykdom eller smitte, påføres nettopp - på grunn av sitt arbeid - større risiko for sykdom eller smitte enn befolkningen ellers. Å anse denne gruppen for å være omfattet av forskriften § 1 bokstav H nr. 2 vil også være best i samsvar med yrkesskadetrygdens formål, som er å erstatte skade som skyldes selve arbeidet eller den spesielle risiko dette medfører, se blant annet Høyesteretts dom 13. november 2009 (HR-2009-2149-A).
- (34) Forskriften av 1970 er senere avløst av den någjeldende forskriften av 1997, men det har ikke skjedd noen endringer på de aktuelle punkter som tilsier at uttalelsene ikke lenger er relevante. Foredraget til statsråd kan ikke unntas fra offentlighet, jf. offentleglova § 14 andre ledd bokstav c, men er rent faktisk ikke like tilgjengelig som forarbeider til lover. Det er derfor et spørsmål hvor stor vekt uttalelsene i foredraget bør tillegges. Svaret vil etter mitt syn kunne variere ettersom det er tale om en tolkning som er til gunst eller til ugunst for den trygdede. Så lenge det er tale om uttalelser som støtter et tolkningsresultat til gunst for den trygdede, kan jeg ikke se at det skulle være betenkelig å tillegge uttalelsene vekt. Mer betenkelig kan det være å tillegge uttalelsene avgjørende vekt til ugunst for den trygdede.
- (35) Etter mitt syn er det ikke klare holdepunkter i Trygderettens praksis for å tolke forskriften slik staten hevder.
- (36) Heller ikke kan jeg se at reelle hensyn med styrke taler for en slik tolkning. Etter mitt syn vil en ordning hvor også smitte pådratt på tjenestereise i geografiske områder med særskilt sykdoms- eller smittefare, godkjennes som yrkessykdom, neppe medføre uheldige vidtrekkende konsekvenser. Jeg peker på at det i utgangspunktet kun er nærmere opplistede smittsomme sykdommer som omfattes av nr. 2. Bare bokstav H retter seg mot smittsomme sykdommer i sin alminnelighet, og for slike sykdommer er det et tilleggsvilkår at sykdommen har ført til komplikasjoner fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd. Om risikoen for å få slike komplikasjoner ved matforgiftning er det opplyst at visse former for matforgiftning medfører at 1 til 2 prosent utvikler reaktiv artritt.
- (37) Jeg har vanskelig for å se at tolkningsresultatet vil medføre så store avgrensingsproblemer at det taler mot å omfatte smitte påført i bestemte geografiske områder. For mange smittsomme sykdommer foreligger det relativt god dokumentasjon på hvor i verden smittefaren er særlig stor. Jeg tilføyer at det også for ulike yrkesgrupper må foretas til dels skjønnsmessige vurderinger av om de i sitt arbeidsmiljø er særskilt utsatt for smitte.
- (38) Staten har anført at det vil innebære en urimelig fordel om den som er på tjenestereise, vil kunne få sykdom pådratt under reisen godkjent som yrkessykdom, mens den som pådrar seg slik sykdom på privat reise i vedkommende land, ikke er yrkesskadedekket. Men dette er i tilfelle en innvending som kan rettes mer generelt mot yrkesskadeordningen.
- (39) Min konklusjon er at det ikke foreligger tilstrekkelig sterke holdepunkter for å tolke det aktuelle alternativet i forskriften snevrere enn det en naturlig språklig forståelse gir grunnlag for. Også smitte påført i geografiske områder med særskilt sykdoms- eller smittefare må dermed anses for å omfattes av forskriften § 1 bokstav H nr. 2. Trygderettens vedtak bygger følgelig etter mitt syn på feil

lovforståelse og er ugyldig.

- (40) Den ankende part har lagt ned påstand om å bli tilkjent sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett. For lagmannsretten kreves dekket 24 000 kroner i salær og 1 060 kroner i utgifter. For Høyesterett kreves dekket 50 250 kroner i salær og 524 kroner i utgifter. Påstanden tas til følge i samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd.
- (41) Jeg stemmer for denne dom:
1. Trygderettens kjennelse 14. mars 2008 er ugyldig.
 2. I sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett betaler staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet til A 75 834 - syttifemtusenåttehundreogtrettifire - kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom.
- (42) Dommar **Utgård**: Når det gjeld spørsmålet om folketrygdlova § 13-3 første ledd, jf. andre ledd gir krav på yrkesskadetrygd, er eg i det hovudsaklege einig med førstvoterande. Derimot er eg komen til eit anna resultat enn henne når det gjeld spørsmålet om A har krav på yrkesskadetrygd med grunnlag i folketrygdlova § 13-4, jf. forskrift 11. mars 1997 nr. 220 § 1 bokstav H nr. 2. Eg legg til grunn at vilkåra elles i folketrygdlova § 13-4 er oppfylte, slik at utfallet i saka er avhengig av korleis forkrifta skal forståast.
- (43) Ordlyden i folketrygdlova § 13-4 gir ikkje direkte svar på spørsmålet. Det er likevel grunn til å peike på at ordninga i folketrygdlova kapittel 13 gjeld yrkesskadedekning og at § 13-4 gjeld yrkessjukdommar, der alternativet i saka er «yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid». Forskrifta må lesast i lys av dette.
- (44) Eg går då over til å sjå på forståinga av forskrifta, og eg startar med å sjå på ordlyden i § 1 bokstav H nr. 2, som er attgjeven av førstvoterande. Spørsmålet er om smitten skjedde «i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare». For min del meiner eg at samanhengen med dei alternativa som er konkret nemnde, så som arbeid ved lege- og tannlegekontor, i sosiale institusjonar og utekontaktar, tilseier at det er dei særskilte arbeidsmiljøa visse yrkesgrupper arbeider i, som det blir sikta til. Og i tillegg til dei konkret nemnde gruppene, er det andre yrkesgrupper der verksemda skjer i tilsvarende arbeidsmiljø som blir verna. Etter mitt syn fell det tilhøvet at det generelt er høg smitterisiko i eit land eller i eit område utanfor ei naturleg språkleg forståing av dette alternativet.
- (45) Etter mitt syn viser også historikken for forskrifta at det er tale om sjukdoms- eller smittefare grunna visse arbeidsmiljø som blir omfatta, og at det ikkje er tale reint generelt om at visse geografiske område i seg sjølv blir omfatta.
- (46) Gjeldande forskrift er ei vidareføring av ei forskrift fastsett ved kongeleg resolusjon 11. desember 1970 med heimel i dågjeldande folketrygdlov § 11-4 nr. 1 tredje ledd. Føresegna i § 1 bokstav H nr. 2 hadde den gongen følgjande ordlyd:
- «Sykdommer som skyldes smitte
- ...
2. under arbeid i medisinske institusjoner, barneheim, aldersheim o.l. eller under yrkesmessig inspeksjon, pleie eller transport av syke når det gjelder følgende sykdommer:
- ... »
- (47) Rikstrygdeverket tok i brev 8. oktober 1986 til Sosialdepartementet opp spørsmålet om endring av forskrifta på nokre punkt. Eitt av desse gjaldt reglane om sjukdommar som kom av smitte. Dels galt dette generelt å føre sjukdommen AIDS og smitte av HIV virus inn på lista over dei sjukdommane som gjekk inn under § 1 bokstav H nr. 2, jf. den nærare opprekninga av kva som gjekk under dette nummeret. Og i vidareføring av dette tok Rikstrygdeverket også opp spørsmålet om kva som skulle gå inn under § 1 bokstav H nr. 2. Det vart vist til at det var fleire, dels ganske nye, yrkesgrupper som var i faresona for smitte med HIV-viruset sjølv om desse yrkesgruppene ikkje primært rettar aktiviteten mot sjuke eller smitta. Dette gjaldt såleis tilsette i fengselsvesenet, politiet og sosialetaten som mellom anna kjem «i kontakt med narkotikamiljøer». Rikstrygdeverket gjekk inn for ei viss utviding av dei direkte nemnde yrkesgruppene, og meinte at avgrensinga til inspeksjon, pleie eller transport «kan synes å være for snever i dag». Vidare vart det uttala at det «... for andre yrkesgrupper enn helsepersonell ... fortsatt [bør] være en klar avgrensning til virksomhet i miljøer med sykdoms- eller smittefare». Bokstav H nr. 2 burde då gjelde opprekna grupper av helsepersonell og dessutan «ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med sykdoms- eller smittfare».
- (48) Landsorganisasjonen uttala seg til Sosialdepartementet i brev 11. mars 1987. Etter

Landsorganisasjonen si meining burde alle som blir smitta i arbeidet sitt, bli omfatta av føresegna.

- (49) Rikstrygdeverket kom i brev til Sosialdepartementet 29. oktober 1987 med merknader til Landsorganisasjonen sitt brev. Det vart uttala at forslaget innebar ei prinsipiell utviding i høve til gjeldande føresegner, og at dokumentasjons- og bevisproblema kunne bli store etter ei slik utviding. Rikstrygdeverket forklara også sitt framlegg:
- «Slik forskriftstilføyelsen er formulert, forutsetter den at risikoen for å bli påført den aktuelle lidelse på arbeidsplassen er større enn den risiko befolkningen ellers har for å bli påført lidelsen. Dersom det ikke er større sjanse for å bli smittet på arbeidsplassen enn hvor man ellers oppholder seg, bør det legges en annen årsaksvurdering til grunn idet det da vil være naturlig at det positivt dokumenteres eller sannsynliggjøres at smitten faktisk stammer fra personer på arbeidsplassen.»
- (50) Rikstrygdeverket gjorde framlegg om å ta inn ordet «særskilt» i siste del av innleiinga til bokstav H nr. 2, slik at ordlyden her skulle femne om «annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare».
- (51) Forskrifta vart deretter endra ved kongeleg resolusjon 27. mai 1988, og fekk då den utforminga som står i gjeldande forskrift til folketrygdlova av 1997. Førstvoterande har sitert den relevante delen av statsrådsforedraget frå 1988. Eg nemner her berre at departementet tok til følgje eit framlegg frå Landsorganisasjonen om at fleire yrkesgrupper skulle nemnast i opprekninga innleiingsvis i bokstav H nr. 2.
- (52) Denne gjennomgangen viser at forskrifta § 1 bokstav H nr. 2 slik ho lydte i 1970, tok sikte på smitte på arbeidsplassen. Endringa i 1988 skulle føre nokre nye grupper med yrkesmessig nærkontakt med smitemiljø inn under gruppa, såleis tilsette i politiet og i fengselsvesenet. I tillegg skulle tilsette mellom anna i ambulansetenesta gå inn under det skjønsmessige andre hovudalternativet i bokstav H nr. 2. Det er ikkje noko teikn på at det for desse sjukdommane skulle vere eit vidare verkeområde enn til smitte med følgjande sjukdom som følgje av spesiell yrkesrisiko. Såleis avviste Rikstrygdeverket forslaget frå Landsorganisasjonen om at alle som vart smitta i arbeidet, skulle bli omfatta. Og det går fram av Rikstrygdeverket sine merknader at føremålet var å sikre dei som hadde større smitterisiko på arbeidsplassen enn det som er situasjonen i samfunnet elles. Ordet «særskilt» kom inn nettopp for å sikre dette. Eg kan ikkje sjå at dei generelle utsegnene i statsrådsforedraget, som førstvoterande har gitt att, kan tale for at forskrifta på dette punktet skal tolkast på ein annan måte.
- (53) Det vil etter mitt syn oppstå særlege bevisproblem dersom ein fører ein del sjukdommar, opplista under bokstav H, inn under det særskilte vernet for yrkessjukdommar likestilte med yrkesskade. Om så blir gjort, vil det - når nokon først er smitta av ein sjukdom som finst i området - som utgangspunkt vere dekning, med mindre det er meir sannsynleg at ein annan sjukdom eller påverknad er årsak til skadane, jf. folketrygdlova § 13-4 andre ledd bokstav d. Så lenge smitten er å finne i lik grad på arbeidsstaden og i samfunnet elles, vil det såleis i praksis vanskeleg kunne nektast dekning for utslag av den aktuelle typen av smitte. At slik dekning ikkje har vore meint å skulle givast, går fram av det eg nett siterte frå Rikstrygdeverket sitt brev 29. oktober 1987.
- (54) For min del meiner eg også at det vil kunne gi store avgrensingsproblem om område i utlandet skal kunne gi dekning ved visse typar smitte, og andre ikkje. Eg nøyer meg med å uttale at det neppe er enkelt i praksis å fastslå kvar og når det er slik smittefare at det - for mange ulike typar smitte - er «særskilt sykdoms- og smittefare». I all hovudsak er det derimot greit å fastslå kva yrkesgrupper som går inn under forskrifta slik eg forstår denne, sjølv om det naturlegvis heller ikkje då kan unngåast å måtte ta standpunkt til grensetilfelle.
- (55) Slik eg forstår forskrifta, omfattar bokstav H nr. 2 altså den som under utøvinga av yrket har ein større smitterisiko enn det som elles er tilfelle. Dette gir etter mitt syn ei funksjonell avgrensing. Under arbeidet med forskrifta vart det uttrykkeleg avvist at alle som blir smitta i yrket, skal vere verna. Det kan naturlegvis diskuteras om det er rimeleg eller ikkje, men det er eit politisk avvegingsspørsmål. På same måte må det etter mitt syn vere eit politisk avvegingsspørsmål om arbeidstakarar som arbeider i land med meir smitte enn det vi normalt har i vårt land, skal vere dekte.
- (56) Eg er såleis komen til at anken ikkje fører fram.
- (57) Dommer **Webster**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Øie.
- (58) Dommer **Bårdsen**: Likeså.
- (59) Dommer **Tjomsland**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Utgård.

(60) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

dom:

- 1. Trygderettens kjennelse 14. mars 2008 er ugyldig.*
- 2. I sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett betaler staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet til A 75 834 - syttifemtusenåttehundreogtrettifire - kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom.*